

LAKIALOITE 69/2003 vp

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Suomesta on vähitellen kehitymässä muiden Euroopan maiden tapaan asukaspohjaltaan heterogeeninen maa. Yhä useammassa kunnassa ja kaupungissa ulkomaalaistaustaisen väestön osuus on kasvussa. Maahanmuuttajien kirjo on myös yhä laajempi. Kieliryhmiä ja kulttuureita on monia, kuten myös syitä, miksi Suomeen muutetaan. Tänne tullaan mm. pakolaisina, perhesyistä, työn perässä tai sukulaiskansallisuuden perusteella.

Väestöpohjan monimuotoisuus luo haasteita, jotka oikein hoidettuina kantavat hedelmää mutta laiminlyötyinä tai huonosti käsiteltyinä johtavat kaikkien kuntalaisten kannalta epätoivottavaan tilanteeseen. Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen on riippuvainen monesta tekijästä. Nopea ja tehokas kotoutuminen vähentää syrjäytymisuhkaa ja parantaa maahanmuuttajien mahdollisuuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa tasaveroisinä, itsenäisinä, osallistuvina ja osaavina jäseninä.

Suomessa on jo useita kuntia, joissa toimii erilaisilla nimikkeillä ulkomaalaistaustaisten henkilöiden asioita käsittelevä neuvottelukunta. Pisimmälle kehittynyttä tämä toiminta on kenties Espoossa ja Vantaalla, joissa kummassakin perustettiin maahanmuuttaja-asiain neuvottelukunta vuonna 2001. Ensimmäisen kaksivuotiskauden jälkeen kummassakin kunnassa jatkettiin erittäin toimivaksi ja tarpeelliseksi osoittautuneen neuvottelukunnan mandaattia muuttamalla samalla nimi monikulttuuriasiain neuvot-

telukunnaksi. Nimenmuutos kuvaa sitä yhteiskunnallista muutosta ja haastetta, johon yhä useammassa Suomen kunnassa joudutaan vastaamaan.

Neuvottelukuntien tehtävänä on mm. ollut tukea toimillaan kotoutumisen onnistumista, seuranta ja päivittämistä. Muita tehtäviä ovat olleet kaupungin maahanmuuttajapolitiikan tavoitteiden määrittäminen, hyvien etnisten suhteiden kehittäminen sekä monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden edistäminen. Työkenttään on myös oleellisesti kuulunut maahanmuuttajien työllistymiseen, suomen kielen opetukseen ja muihin palveluihin liittyvien asioiden kehittäminen.

Maahanmuuttajien kotoutumista edistävät palvelut sekä hyvien etnisten suhteiden ja syrjimättömien käytäntöjen edistäminen koskevat kunnissa lähes kaikkia toimialoja. Tästä syystä monikulttuuriasiain neuvottelukunnassa tulisi olla edustus useista hallintokunnista. Kotouttamislaki velvoittaa kunnat yhteistyöhön sekä työvoimatoimiston että Kansaneläkelaitoksen kanssa. Lisäksi kolmannen sektorin ja kunnan välinen toimiva yhteistyö on edellytys kotoutumistyön onnistumiselle. Kuntalaki (27 §) puolestaan edellyttää, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Tätä voidaan edistää erityisesti valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin.

Edellä esitetystä johtuen parhaaseen lopputulokseen päästään silloin, kun neuvottelukunta on tarpeeksi laajapohjainen ja hyödyntää sitä ensikäden tietoa, jota asianosaisilla itsellään on monikulttuurisuudesta, kotoutumisesta ja maahanmuutosta. Neuvottelukunnan asettamisesta, tehtävistä ja mahdollisesti tarkemmasta kokoonpanosta tulee säätää asetuksella.

Ulkomaalaistaustaisella tarkoitetaan tässä lakialoitteessa henkilöä, joka itse on maahanmuuttaja tai jonka toinen tai molemmat vanhemmat

ovat maahanmuuttajia. Lakialoitteessa ehdotetun monikulttuurisen neuvottelukunnan toimiala käsittää myös Suomessa jo pidempään asuneiden ns. vanhojen vähemmistöjen, kuten saamelaiden ja tataarien, erityiskysymykset, jollei laissa ole muuta säädetty näiden tehtävien hoidosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9 päivänä huhtikuuta 1999 annettuun lakiin (493/1999) uusi 8 b § seuraavasti:

2 luku

Toimeenpano

8 b §

Monikulttuuriasiain neuvottelukunta

Kotoutusohjelman seuraamiseksi, kunnan maahanmuuttajapolitiikan tavoitteiden määrittämiseksi sekä monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden edistämiseksi on kunnan asetettava

monikulttuuriasiain neuvottelukunta, jos ulkomaalaistaustaisen väestön osuus kunnan asukkaista on yli 5 prosenttia tai vähintään 2 000 henkilöä. Neuvottelukunnan tulee olla laajapohjainen, ja siinä tulee olla myös maahanmuuttajien edustus. Neuvottelukunnan asettamisesta ja tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 2003

Ulla Anttila /vihr
Satu Hassi /vihr
Rosa Meriläinen /vihr
Jyrki Kasvi /vihr

Anni Sinnemäki /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Janina Andersson /vihr